

"L'educació social ha d'integrar els fonaments teòrics i pràctics de la pau"

Ds, 26/10/2019 per Catalunya Religió

([Fundació Pere Tarrés](#)) La cultura de la pau és el tema central del monogràfic del nou número de la revista [Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa](#), la publicació que edita la Facultat d'Educació social i Treball Social Pere Tarrés - Universitat Ramon Llull. El número 74 d'aquesta publicació se centra en la relació entre educació social i cultura de la pau i en com fomentar una cultura de la no-violència des de l'acció socioeducativa, a partir de diverses reflexions i experiències, amb l'objectiu de promoure una societat més igualitària, altruista, lliure i respectuosa.

La Fundació Pere Tarrés entrevista el coordinador del monogràfic, el professor d'Antropologia Social i Investigador de l'Institut Universitari de la Pau i els Conflictes i Secretari del Doctorat de Ciències Socials de la Universitat de Granada, **Francisco Jiménez Bautista**.

Com podem construir societats menys violentes i més respectuoses? Per on comencem?

Tota societat que vol millorar ha de pensar en l'educació. Sense educació no hi ha societat. Hem d'ajudar a construir un sistema educatiu basat en la premissa que "educar és aprendre a criticar" constructivament, ja que constitueix un canvi en el procés d'ensenyament-aprenentatge. Quan un critica, qüestiona les regles, les maneres de ser dels conceptes i idees; cerca respostes i resultats per apaivagar la curiositat intel·lectual. En encendre el desig de criticar (qüestionar i aprendre) en els altres, situa aquest valor en oposició o conflicte amb els valors i comportaments que porten a la violència. Per la qual cosa, l'educació que ajuda a desenvolupar estudiants pensants i crítics estarà ajudant a construir espais de pau, on el diàleg i el respecte constitueixen una manera de ser, un exemple de vida.

Quin és el paper de l'educació social en el foment d'una cultura de la pau i la no violència?

L'Educació social és clau per transformar la societat. Per exemple, hauríem educar en una societat de la *no violència, noviolència i noviolència* en la qual s'optés per fer el bé quan es pugui i no fer mal a cap ésser viu. Entendre la pau com tot acte en què s'opta per la no violència i que aporta a la construcció d'espais de pau (pau negativa + pau positiva + pau neutra) que componen una cultura de pau. Al meu parer, el que passa és que els professionals de l'Educació social desconeixen com ensenyar la "pau", i com a resultat, els i les alumnes no tenen les eines teòriques o de praxi per exercir en la construcció de la pau. És a dir, això implica poder viure la pau però també ensenyar i practicar les estratègies socioeducatives de l'Educació social, des de la pau. Si no es fa així és una oportunitat perduda. L'Educació social ha d'integrar els fonaments teòrics i pràctics de la pau en la seva tasca diària, tant en la formació de futurs educadors socials com en el perfeccionament dels actuals.

Fins a quin punt l'egoisme, la competitivitat i el materialisme imperants en el sistema capitalista actual ens impedeixen evolucionar cap a una veritable cultura de la pau?

El capitalisme és això, egoisme, competitivitat, insolidaritat... la llei de la selva, campí qui pugui. Hem de buscar la millor manera de construir una societat de contravalors al capitalisme, de solidaritat, tolerància, cooperació, treballar junts, sentit d'unitat, etc., i això ens ho dona una Educació neutral que ajuda a comprendre la importància de treballar per viure, cap a la felicitat, per ajudar a qualsevol ésser humà que necessiti de la nostra ajuda. Quan comencem a fer aquests canvis, aquest canvi de paradigma -amb cura per no quedar-nos desprotegits- podem pensar en una societat més justa, on la cultura de pau construïda en aquests valors serà possible. Crec que també és important donar suport als somnis de la joventut. Els joves són els que ens fan possible poder pensar "fora de la caixa", criticar, qüestionar i reptar allò preestablert per repensar les formes en què la societat pot neutralitzar el neoliberalisme cec que patim i pugui florir la solidaritat, la compassió i la justícia.

Com s'ha d'actuar des de l'educació social per pacificar un conflicte social, territorial o polític? Quines en són les claus?

El primer és reconèixer que els conflictes no són ni bons ni dolents, són neutrals. Per la nostra naturalesa, funcionem en base a interessos, percepcions, valors i necessitats bàsiques i anem pel món gestionant les nostres vides per satisfer aquests elements. És inevitable que hi haurà conflicte, entre individus i col·lectius. I per això hem de poder viure i acceptar-los com a naturals. El que no és natural és la violència. Però, com a primer pas, hauríem d'introduir a l'escola una assignatura que podria anomenar-se "Gestió de conflictes". L'escola ha d'ensenyar als nens i joves a resoldre, gestionar, transformar o neutralitzar els conflictes. Una de les seves obligacions és preparar els alumnes per a la vida (que estarà plena de conflictes). Des de l'escola podem pensar creativament en gestionar conflictes perquè els dos individus o col·lectius guanyin, perquè es resolguin aquests conflictes amb dignitat cap a l'altre i al cap i a la fi, amb humanitat.

Quin rol pot tenir una revista com Educació Social en la promoció d'una cultura per la tolerància i la no violència?

Una revista per als professionals de l'Educació Social, des de la meua perspectiva, ha de convidar a la lectura, motivar a ser un professional competent i generar un sentit de pertinença per adherir-se a un gremi potent i amb potencial per realitzar canvis en la societat. No obstant això, és una tasca de gran talla, especialment avui en dia, quan pocs llegeixen. A les meves classes observo la manca d'interès dels estudiants en la lectura. També observo aquesta mateixa falta d'interès en la lectura per part de professors i educadors. I això es transmet als estudiants. Díficilment podem suscitar un pensament crític en els estudiants quan els professors no es motiven per motivar a aprendre als alumnes. Si els professors i educadors llegeixen i comuniquen als estudiants aquesta set per l'aprenentatge, pel coneixement i per la crítica, llavors sí que podem canviar la societat i per tant construir una cultura de pau.

Necessitem la divulgació del coneixement, de la creativitat, poder mirar els problemes amb una altra òptica, per evitar la repetició i els refregits d'idees i conceptes. Els professionals de l'educació han d'estar actualitzats per tenir constància del rumb que porta l'educació, dels encerts i desencerts per a la societat. Crec que la medicina és un bon exemple d'una professió que requereix que els seus professionals es mantinguin al dia. Tot i això, en educació hi ha educadors que pensen que no necessiten un perfeccionament després d'haver estat en un centre o escola. S'entén que amb el que sap, aquesta persona ja pot jubilar-se. Tots coneixem a algun company/a que està pendent de la jubilació. El que no saben és que el temps per deixar la seva empremta en la professió passa ràpid, i per això hem de ser honestos i competents: donar el màxim a la professió (de l'educació social) mentre puguem aportar-ne coses. Ser competents, llegir, estudiar, ser bons professionals i companys de treball, tots aquests són elements de la pau. Per què? Perquè hem de continuar formant-nos en la professió que hem escollit per tal de ser competents. L'aprenentatge és de per vida i és la nostra aportació a la pau de la nostra societat. Aquesta aportació, genuïna i solidària, ens fa pacífics. Ens manté en una recerca permanent de com portar i viure la pau a través de la nostra professió. La pau es viu i s'aprèn i s'espera que a l'escola ho aprenguem, independentment de l'edat que tinguem.